

Tanítási tervezet

1. Alapadatok

Az óra időpontja: 2024.11.26., 7:55-8:40

Iskola, osztály: Gödöllői Református Líceum Gimnázium, 10.B

Iskola neve és címe: Gödöllői Református Líceum Gimnázium, 2100 Gödöllő Szabadság tér 9.

Tanít: Posztobányi Anna

Témakör megnevezése: Átalakuló települések, eltérő demográfiai problémák a 21. században

Tanítási egység (téma) címe: A népesség térbeli eloszlása

Az óra (jellemző) típusa: Új ismereteket szerző óra

2. Tantervi követelmények

2.1. A tanítási óra oktatási céljai:

- A népsűrűség számításának megismerése
- A népsűrűséget befolyásoló tényezőkkel való megismerkedés
- A természetföldrajz és társadalomföldrajz közötti összefüggések feltárása

2.2. A tanítási óra képzési, fejlesztési céljai:

- Kommunikációs képességek fejlesztése pármunka által
- Adat-, és térképelemzési képességek fejlesztése
- Következtetések levonása, összefüggések felismerése
- Az általánosításra (mint tudományos módszer) való képesség fejlesztése

2.3. A tanítási óra nevelési céljai:

- Együttműködési képesség fejlesztése
- Önálló gondolkodásra nevelés

2.4. Oktatási követelmények:

- Fogalmak:
  - új: társadalomföldrajz, népességföldrajz, népsűrűség, eltartó képesség, átlagos életszínvonal
  - megerősítendő: mérsékelt övezet, hideg övezet, forró övezet, folyó, tenger, ártér, Nílus
- Folyamatok:
  - új: A földi népesség növekedésének folyamata
  - megerősítendő: -
- Összefüggések:
  - új: természeti környezet és népesség térbeli elhelyezkedése közötti összefüggések, természeti környezet, és történelmi-gazdasági háttér közötti összefüggések
  - megerősítendő: a Nílus áradása és föld termékenysége közötti összefüggés
- Megfigyelések, vizsgálatok, kísérletek:
  - Rendelkezésre álló nyers és feldolgozott adatokból kiindulva általánosítás
- Fejlesztendő készségek, kompetenciák (mit, mivel?):
  - Matematikai és gondolkodási kompetencia fejlesztése a számítási és elemző feladatok által.
  - Kommunikációs kompetencia fejlesztése a pármunka által
- Főbb tanulói tevékenységek:
  - Egyéni munka, pármunka, tanári kérdésekre való válaszadás, feladatlap kitöltése

3. Szemléltető és munkaeszközök

Atlasz

Feladatlap

Online térképek

Quizizz prezentáció, link: <https://quizizz.com/admin/presentation/6742840efee39f0665eb4772>

4. Felhasznált irodalom

Földrajz kerettanterv (középiskola – alap óraszám)

Földrajz 9. tankönyv, Mozaik kiadó

5. Mellékletek jegyzéke

1. melléklet: Feladatlap
2. melléklet: Feladatlap megoldása
3. melléklet: Quizizz prezentáció

Az óra részletes felépítése

Idő	Az óra menete	Didaktikai mozzanat	Didaktikai módszer	Munkaforma	Eszköz
0.-3. perc	Jelentés, adminisztráció	-	-	-	-
3.-10. perc	<p>Témakör bevezetése Kérdések:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Mivel foglalkozik a társadalomföldrajz? • Lehet-e kapcsolat a társadalomföldrajz és a természetföldrajz között? Példákkal való alátámasztás. • Atlasz 145.o., országlexikonhoz kapcsolódó kérdések: • Mindenki válasszon egy számára szimpatikus országot, és olvassa el, hogy a lexikon mely legfontosabb adatokat emelte ki azzal az országgal kapcsolatban. • Az adatok közül melyek azok, amelyekkel jellemezhetjük az adott ország népességét? • 2 diák felolvassa a választott ország adatait, majd szavazást tartunk ki mit gondol melyik országban lehet magasabb az átlagos életszínvonal. • Pár gondolat statisztikáról és adatelemzésről még a feladatlap kiosztása előtt. 	<p>Előzetes ismeretek felidézése és alkalmazása</p> <p>Következtetések levonása</p>	Kérdve kifejtés	Frontális osztálymunka	Földrajzi atlasz (Mozaik kiadó)
10.-27. perc	<p>Feladatlap kitöltése (2. melléklet)</p> <p>Az egy padban ülő diákok pármunka során önállóan megoldják a mellékelt feladatlapot.</p>	<p>Új ismeretek szerzése</p> <p>Következtetések levonása</p>	Feladatmegoldás	Pármunka	Feladatlap, mobiltelefon
27.-37. perc	<p>Feladatlap ellenőrzése (2. melléklet + 3. melléklet)</p> <p>Minden feladatnál megbeszéljük egy-egy pár mit választott, ha szükséges részletesebben magyarázzuk.</p>	Ellenőrzés	Kérdve kifejtés	Frontális osztálymunka	Feladatlap, Quizizz prezentáció

37.-45. perc	Quizizz-kvíz (3. melléklet) A témához kapcsolódó pár ellenőrző kérdést és érdekességet tartalmazó Quizizz lecke megoldása.	Figyelem felkeltése, motiváció Új ismeretek rögzítése és alkalmazása	Feladat megoldás Tanári magyarázat	Egyéni munka	Quizizz prezentáció
-----------------	---	---	---	--------------	------------------------

1. melléklet

A népesség térbeli eloszlása – feladatlap

Oldjátok meg a feladatlapot a telefonotok segítségével, a megoldáshoz emellett használhatjátok az atlaszotok, valamint a szükséges térképeket, amiket az adott feladatnál látható QR-kódok beolvasásával érhetnek el.

- 1.) A legfrissebb népszámlálás (2022) alapján Magyarország népessége 9 603 634 fő, területe 93 026 km². Számítsátok ki mekkora az ország népsűrűsége! (A népsűrűség mértékegysége fő/km²)

- 2.) Utánanézés nélkül próbáljátok meg népsűrűség szerint növekvő sorrendbe állítani a lakott kontinenseket! A választott sorrendet igyekezzetek logikailag megindokolni! (Afrika, Amerika, Ausztrália és Óceánia, Ázsia, Európa)

- 3.) Keressétek meg az atlaszban a Magyarország népsűrűségéről szóló térképet! Melyek az ország sűrűbben lakott részei? Próbáljátok meg magyarázatot találni a különbségekre!

- 4.) Az atlaszotok országlexikonja segítségével vessétek össze Magyarország és Egyiptom népsűrűség adatait! Igaz az állítás, hogy Budapest zsúfoltabb, mint Kairó? Válaszotokat indokoljátok!

5.) Az alábbi 2 online térkép, valamint az atlasz domborzati térképei, és eddigi következtetéseitek segítségével próbáljatok meg általános igazságokat megfogalmazni a népesség térbeli elhelyezkedésére vonatkozóan! A gondolataitok rendszerezésében az alábbi táblázat segít.

(Tipppek: A második térképhez tartozik idő sáv is! Emellett érdemes vizsgálni: földrajzi övezetek népsűrűsége, Kína, Egyiptom, Észak-Amerika, Európa)

A Földön általában sűrűn lakott terület / a nagy népsűrűségnek kedvező körülmény	A Földön általában ritkán lakott terület / a nagy népsűrűségnek nem kedvező körülmény

2. melléklet

A népesség térbeli eloszlása – feladatlap javítókulcs

Oldjátok meg a feladatlapot a telefonotok segítségével, a megoldáshoz emellett használhatjátok az atlaszotok, valamint a szükséges térképeket, amiket az adott feladatnál látható QR-kódok beolvasásával érhetnek el.

- 6.) A legfrissebb népszámlálás (2022) alapján Magyarország népessége 9 603 634 fő, területe 93 026 km². Számítsátok ki mekkora az ország népsűrűsége! (A népsűrűség mértékegysége fő/km²)

$$9\ 603\ 634 : 93\ 026 = 103,24\ \text{fő/km}^2$$

- 7.) Utánanézés nélkül próbáljátok meg népsűrűség szerint növekvő sorrendbe állítani a lakott kontinenseket! A választott sorrendet igyekezzetek logikailag megindokolni! (Afrika, Amerika, Ausztrália és Óceánia, Ázsia, Európa)

Ausztrália és Óceánia < Amerika < Afrika < Európa < Ázsia

A terület-népesség arány számít. Ázsia hiába nagyon nagy területű, a legnagyobb népességkoncentrációk is itt találhatóak, így a népsűrűsége nagyobb lesz, mint a kisebb, városokkal behálózott Európának. A másik három kontinens esetén a népesség-terület arány nagyobb eltérést mutat, természetföldrajzi okok.

- 8.) Keressétek meg az atlaszban a Magyarország népsűrűségéről szóló térképet! Melyek az ország sűrűbben lakott részei? Próbáljátok meg magyarázatot találni a különbségekre!

Budapest magasan kiemelkedik. Ok: Főváros, gazdasági-kulturális központ, munkalehetőségek, közlekedési hálózat.

Közép-Dunántúl, Nyugat-Dunántúl: Gazdasági fejlettség

Megyeszékhelyek: Regionális központok, városhálózat

- 9.) Az atlaszotok országlexikonja segítségével vessétek össze Magyarország és Egyiptom népsűrűség adatait! Igaz az állítás, hogy Budapest zsúfoltabb, mint Kairó? Válaszotokat indokoljátok!

Az állítás nem igaz, a népsűrűség egy átlag érték, ami az egész országra van kiszámítva esetünkben. Egyiptom nagyon nagy része sivatag, ami jórészt lakatlan terület, a népesség nagy része a Nílus mentén él. Tehát az országra vonatkozó adatokból nem vonhatunk le következtetéseket fővárosokra vonatkozóan.

(Budapest népsűrűsége: ~ 3.300 fő/km², Kairó népsűrűsége: ~19.400 fő/km²)

10.) Az alábbi 2 online térkép, valamint az atlasz domborzati térképei, és eddigi következtetéseitek segítségével próbáljatok meg általános igazságokat megfogalmazni a népesség térbeli elhelyezkedésére vonatkozóan! A gondolataitok rendszerezésében az alábbi táblázat segít.

(Tipppek: A második térképhez tartozik idő sáv is! Emellett érdemes vizsgálni: földrajzi övezetek népsűrűsége, Kína, Egyiptom, Észak-Amerika, Európa, Ausztrália)

A Földön általában sűrűn lakott terület / a nagy népsűrűségnek kedvező körülmeny	A Földön általában ritkán lakott terület / a nagy népsűrűségnek nem kedvező körülmeny
<p>Mérsékelt övezet (nagy civilizációk)</p> <p>Folyók menti területek (pl. Egyiptom)</p> <p>Partvidékek (pl. Ausztrália)</p> <p>Iparosodás (pl. Ruhr-vidék)</p> <p>Kedvező fekvés (közlekedés, kereskedelem)</p> <p>Kedvező gazdasági helyzet</p>	<p>Ember számára extrém körülmények pl.:</p> <p>Hideg övezet, sarkvidékek</p> <p>Sivatagok (forró, ill. mérsékelt övezet)</p> <p>Nagyon sűrű növényzet</p> <p>Magashegységek</p>
<p>NAGY ELTARTÓKÉPESSÉG</p>	<p>ALACSONY ELTARTÓKÉPESSÉG</p>

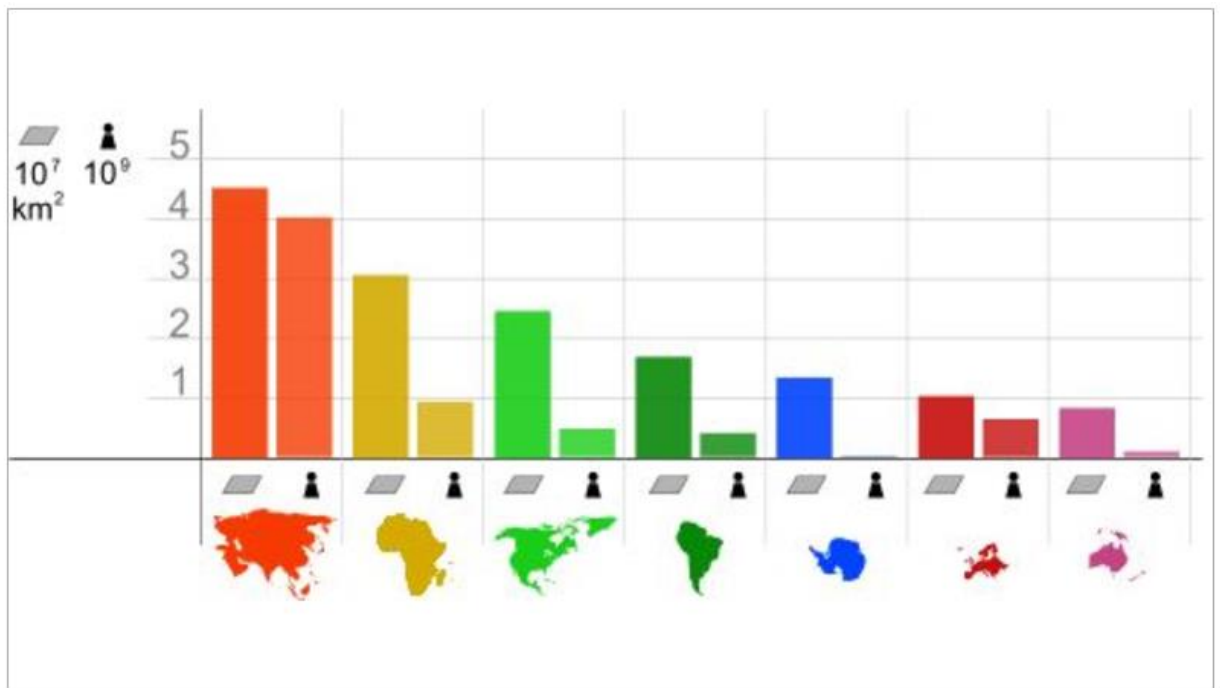

3. melléklet

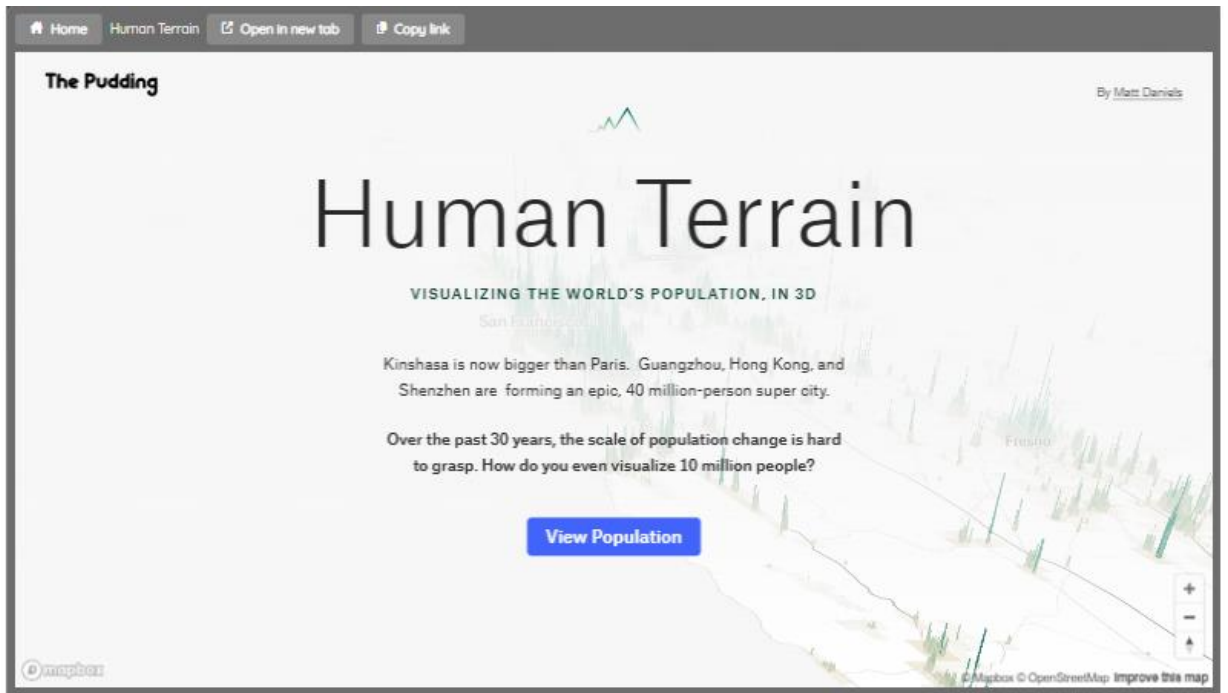
1.

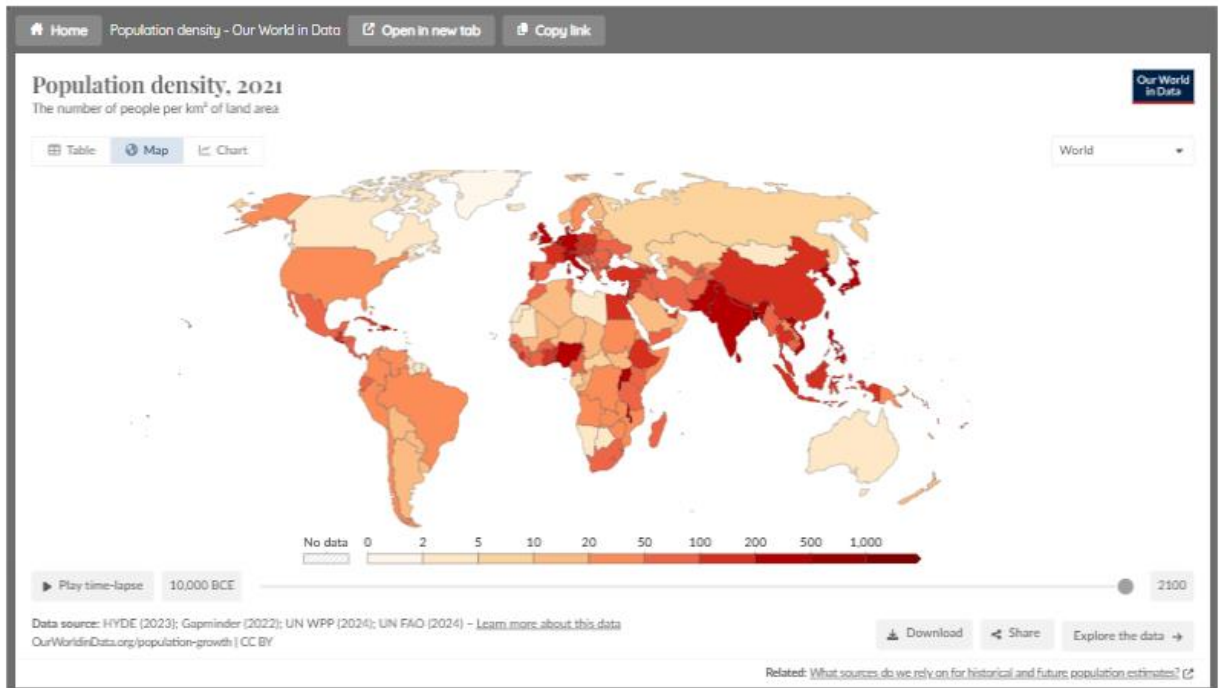
2.

3.

4.

5.

https://pudding.cool/2018/10/city_3d/

<https://ourworldindata.org/grapher/population-density?time=2021>

6. Az atlasz segítségével határozd meg melyik ország népsűrűsége nagyobb!

a) Chile

b) Nem lehet megállapítani

c) Andorra

7. Melyik kontinensen él a legkevesebb ember?

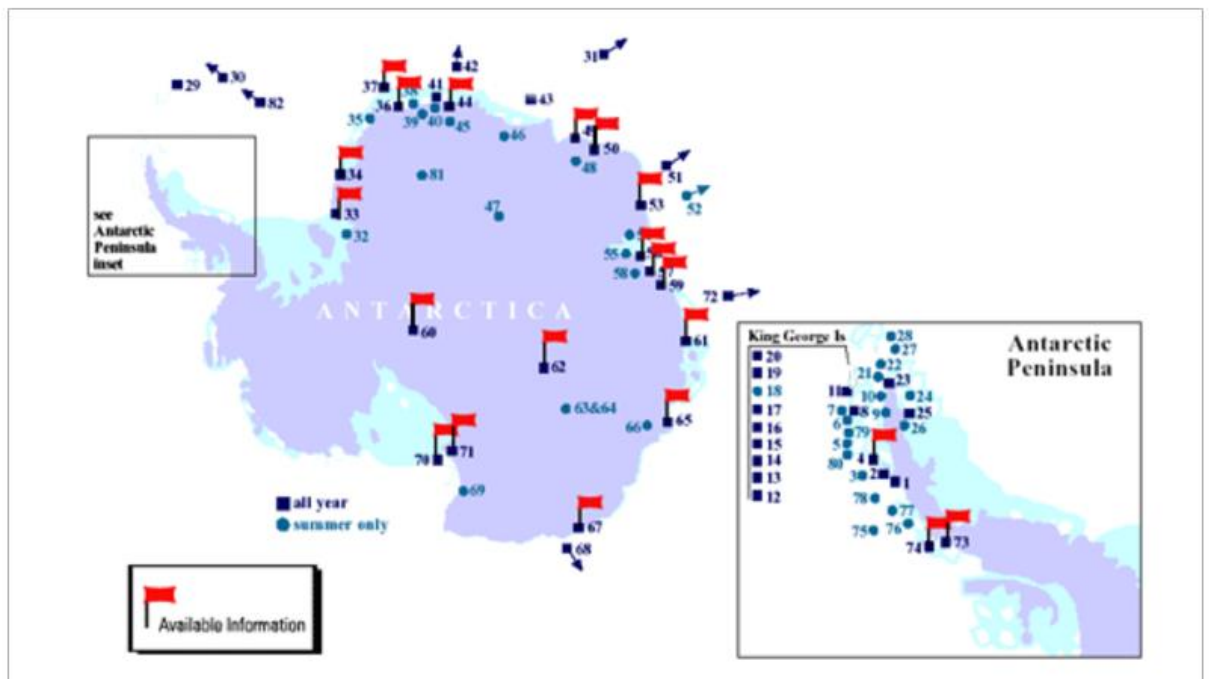
a) Amerika

b) Antarktisz

c) Ázsia

d) Ausztrália és Óceánia

8.

9.

10.

11.

12. Magyarország a világ egy viszonylag sűrűn lakott országa.

a) Egyetértek

b) Nem értek egyet

13. Mit gondolsz, az alábbiak közül mi lesz az, ami meghatározza egy adott terület népességét?

a) mindhárom

b) halálozások száma

c) népességvándorlás

d) születések száma